

Bruxelles, 27.2.2023.
COM(2023) 96 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. siječnja 2005. o statistikama Zajednice u vezi s platnom bilancom, međunarodnom trgovinom uslugama i izravnim stranim ulaganjima

1. UVOD

Glavni je cilj Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća o statistikama Zajednice u vezi s platnom bilancom, međunarodnom trgovinom uslugama i izravnim stranim ulaganjima¹ utvrditi zajednička pravila i standarde kvalitete za statistike EU-a koje se redovito izrađuju u tim trima područjima.

U skladu s člankom 12. Komisija prvo izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Uredbe mora podnijeti do 28. veljače 2018., a nakon toga svakih pet godina. U tom je izvješću posebno potrebno:

- (1) ocijeniti kvalitetu podataka o platnoj bilanci, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima;
- (2) procijeniti koristi takvih statističkih podataka za EU, države članice te davatelje i korisnike u odnosu na troškove;
- (3) utvrditi područja za poboljšanje i izmjene koje se smatraju potrebnima s obzirom na rezultate ocjenjivanja.

U ovom se izvješću razmatraju glavni aspekti provedbe Uredbe (EZ) br. 184/2005 u državama članicama i mjere koje je Komisija poduzela radi visoke kvalitete europskih statistika o platnoj bilanci, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima.

2. PROVEDBENE MJERE

Od donošenja Uredbe (EZ) br. 184/2005 Komisija je donijela sljedeće pravne akte:

- (1) Uredbu Komisije (EZ) br. 601/2006²;
- (2) Uredbu Komisije (EZ) br. 602/2006³;
- (3) Uredbu Komisije (EZ) br. 1055/2008⁴;
- (4) Uredbu Komisije (EZ) br. 707/2009⁵;
- (5) Uredbu Komisije (EU) br. 555/2012⁶;
- (6) Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2019/505⁷.

¹ SL L 35, 8.2.2005., str. 23.

² Uredba Komisije (EZ) br. 601/2006 od 18. travnja 2006. o provedbi Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu oblika i postupka prijenosa podataka (SL L 106, 19.4.2006., str. 7.).

³ Uredba Komisije (EZ) br. 602/2006 od 18. travnja 2006. o prilagodbi Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća ažuriranjem zahtjeva za podacima (SL L 106, 19.4.2006., str. 10.).

⁴ Uredba Komisije (EZ) br. 1055/2008 od 27. listopada 2008. o provedbi Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu mjerila kakvoće i izvješća o kakvoći statistike platne bilance (SL L 283, 28.10.2008., str. 3.).

⁵ Uredba Komisije (EZ) br. 707/2009 od 5. kolovoza 2009. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća o statistici Zajednice u vezi s bilancom plaćanja, međunarodnom trgovinom uslugama i izravnim stranim ulaganjima povezano s ažuriranjem zahtjeva za podatke (SL L 204, 6.8.2009., str. 3.).

⁶ Uredba Komisije (EU) br. 555/2012 od 22. lipnja 2012. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća o statistici Zajednice u vezi s platnom bilancom, međunarodnom trgovinom uslugama i inozemnim izravnim ulaganjima s obzirom na ažurirane zahtjeve za podacima i definicije (SL L 166, 27.6.2012., str. 22.).

⁷ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/505 od 19. prosinca 2018. o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) 184/2005 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu razina geografske raščlambe (SL L 85, 27.3.2019., str. 1.).

Uredbom (EU) 2016/1013 Europskog parlamenta i Vijeća⁸ o izmjeni Uredbe (EZ) br. 184/2005 ta je uredba usklađena s člancima 290. i 291. UFEU-a tako što su provedbene ovlasti koje su Komisiji dodijeljene tom uredbom zamijenjene ovlastima za donošenje delegiranih i provedbenih akata.

U prethodno navedenim pravnim aktima utvrđuju se potrebni format i postupak kojih se države članice moraju pridržavati kad dostavljaju podatke Eurostatu, ažurirani zahtjevi za podatke te raspored i kriteriji kvalitete nacionalnih izvješća o kvaliteti. Osim toga, u šestom izdanju Priručnika za platnu bilancu i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) Međunarodnog monetarnog fonda (MMF), objavljenom 2009., naveden je konceptualni okvir kojim se države članice MMF-a trebaju služiti pri izradi statistike platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja. U njemu se određuju jedinstvene definicije i klasifikacije kako bi se uspostavila zajednička osnova za prikupljanje i sastavljanje podataka o vanjskim kretanjima te olakšala usporedivost podataka iz različitih zemalja. Na europskoj su razini zahtjevi koje moraju zadovoljiti statistike platne bilance utvrđeni u Uredbi Komisije (EZ) br. 555/2012 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 184/2005.

3. GLAVNI SKUPOVI PODATAKA KOJI SE PRIKUPLJAJU

Statistika platne bilance pruža sveobuhvatne podatke o transakcijama između izvještajnoga gospodarstva i ostatka svijeta. Uredba (EZ) br. 184/2005 odnosi se na prikupljanje sljedećih pet skupova podataka:

- mjesečna statistika platne bilance,
- tromjesečna statistika platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja,
- godišnja statistika međunarodne trgovine uslugama,
- transakcije povezane s izravnim stranim ulaganjima (uključujući dohodak),
- stanja izravnih stranih ulaganja.

Eurostat od država članica prikuplja podatke za sve navedene skupove podataka i upotrebljava ih za izradu agregata EU-a, koji se zajedno s podacima pojedinačnih država članica objavljuju u internetskoj referentnoj bazi podataka Eurostata.

Podaci o mjesečnoj platnoj bilanci i prvi tromjesečni rani pokazatelji platne bilance dobiveni na temelju mjesečnih procjena dostupni su sedam tjedana nakon isteka referentnog razdoblja. Prve procjene tromjesečne platne bilance / tromjesečnog stanja međunarodnih ulaganja objavljuju se 14 tjedana nakon isteka referentnog razdoblja. Tromjesečna platna bilanca detaljnija je i uključuje znatno širi skup podataka od mjesečnih prvih procjena. S financijskog se aspekta istodobnim i stalnim prikupljanjem podataka o financijskom računu platne bilance, dohotku od ulaganja i stanju međunarodnih ulaganja poboljšava kvaliteta tromjesečnih procjena i omogućuje potpunija analiza prekograničnih odnosa. Tromjesečna platna bilanca / tromjesečno stanje međunarodnih ulaganja uključuje i geografsku raščlambu glavnih ekonomskih partnera, posebno najvažnijih razvijenih gospodarstava i gospodarstava u usponu.

Osim tromjesečno, jednom godišnje objavljuje se i detaljna statistika međunarodne trgovine uslugama i izravnih stranih ulaganja. Godišnji podaci o izravnim stranim ulaganjima opsežniji su od tromjesečnih zbog dostupnosti godišnjih financijskih izvještaja poduzeća. Zahvaljujući

⁸ Uredba (EU) 2016/1013 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 184/2005 o statistikama Zajednice u vezi s platnom bilancom, međunarodnom trgovinom uslugama i izravnim stranim ulaganjima (SL L 171, 29.6.2016., str. 144.).

brojnijim podacima i potpunijim provjerama kvalitete stanja izravnih stranih ulaganja moguće je izračunati različite sastavnice njihovih varijacija i dohodak od izravnih stranih ulaganja. Velik je napredak ostvaren i time što je Eurostat uveo prikupljanje podataka za države članice o stanju ulaznih izravnih ulaganja na temelju krajnjega gospodarstva koje ulaže. Cilj je tog dobrovoljnog prikupljanja podataka pokazati „stvarni” izvor izravnih stranih ulaganja, odnosno krajnjeg ulagatelja. Godišnji podaci o međunarodnoj trgovini uslugama raščlanjuju se na temelju sveobuhvatnog popisa stavki usluga i geografske raščlambe razine Geo 5. Države članice dostavljaju podatke devet mjeseci nakon isteka referentnog razdoblja, a oni se objavljuju od dva i pol do tri mjeseca nakon toga. Godišnja statistika izravnih stranih ulaganja uključuje podatke o tokovima i stanjima prema vrsti instrumenta, državi partneru i gospodarskoj djelatnosti. Osim toga, za rezidentne subjekte posebne namjene obvezne su zasebne statistike o izravnim stranim ulaganjima. Države članice dostavljaju podatke devet mjeseci nakon isteka referentnog razdoblja, a oni se objavljuju otprilike tri mjeseca nakon toga.

4. KVALITETA IZRAĐENE STATISTIKE

U skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 184/2005 države članice Komisiji dostavljaju izvješće o kvaliteti dostavljenih podataka. Nadalje, u skladu s člankom 4. stavkom 4. kvaliteta podataka dostavljenih Eurostatu ocjenjuje se na temelju izvješća o kvaliteti, uz pomoć Odbora za europski statistički sustav (Odbor za ESS). Analiza u nastavku odnosi se na rezultate najnovijih dostupnih izvješća o kvaliteti (tj. izvješća iz 2022., koja se odnose na podatke koje su države članice dostavile 2021.).

4.1. Metodološka pouzdanost i statistički postupci

Metodološka pouzdanost te statistički postupci, koncepti, definicije i prakse koji se upotrebljavaju za izradu statistike platne bilance, međunarodne trgovine uslugama, izravnih stranih ulaganja i stanja međunarodnih ulaganja uglavnom su u skladu s načelima i smjernicama iz priručnika BPM6. U njima se uzimaju u obzir detalji o izradi agregata za europodručje i EU dogovoreni na razini EU-a.

4.2. Pravodobnost i točnost

Točnost mjesečnih i tromjesečnih statistika platne bilance, tromjesečnih statistika stanja međunarodnih ulaganja, godišnjih statistika međunarodne trgovine uslugama i izravnih stranih ulaganja pogoršala se u usporedbi s prethodnim izvješćem o kvaliteti za 2021., koje se odnosi na podatke iz 2020., jer su još četiri države članice skupove podatka dostavile nakon roka.

4.3. Relevantnost

Budući da se Uredbom (EZ) br. 184/2005 namjeravalo odgovoriti na potrebe korisnika podataka, važno je analizirati kako se ti podaci upotrebljavaju i utvrditi koristi statistike platne bilance za korisnike.

Relevantne nacionalne i međunarodne institucije pri oblikovanju politika uvelike koriste statistike platne bilance. Te statistike koriste i Europska komisija i Vijeće, Europska središnja banka (ESB) i Eurosustav, MMF, Banka za međunarodne namire (BIS), Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) te skupine G-7 i G-20.

Statistike platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja upotrebljavaju se u monetarnoj politici. U kombinaciji s drugim pokazateljima statistika razmjene robe i usluga upotrebljava se za procjenu inflacijskih pritisaka na gospodarstva koji proizlaze iz vanjske potražnje i za kvantificiranje doprinosa neto izvoza bruto domaćem proizvodu. Podaci o platnoj bilanci i stanju međunarodnih ulaganja upotrebljavaju se i za ocjenu održivosti vanjske bilance

nacionalnih gospodarstava s vlastitom valutom ili valutne unije (npr. europodručje) kojoj pripadaju nacionalna gospodarstva te mogućih pritisaka na tečaj. Osim toga, podaci o platnoj bilanci i stanju međunarodnih ulaganja uvelike se upotrebljavaju u postupku u slučaju makroekonomskih neravnoteža (MIP).

Statistika platne bilance uključuje se i u izvješća o konvergenciji koja sastavljaju i objavljuju Europska komisija i ESB za pojedinačne države članice koje još ne sudjeluju u ekonomskoj i monetarnoj uniji (EMU).

U člancima 143. i 144. Ugovora o funkcioniranju Europske unije izričito se spominje platna bilanca te se od Komisije zahtijeva da redovito izvješćuje Vijeće o kretanjima stanja platne bilance u državama članicama koje ne sudjeluju u EMU-u.

Kretanja tekućeg računa u pojedinačnim državama članicama analiziraju se u odnosu na konkurentnost, dok se statistika izravnih i portfeljnih ulaganja upotrebljava za analizu privlačnosti država članica međunarodnim ulagateljima.

Statistika platne bilance trebala bi biti usklađena s drugim ključnim statističkim podacima prikupljenima u povezanim statističkim područjima važnima za EU, kao što su:

- bruto domaći proizvod (što obuhvaća prekogranične transakcije robom i uslugama), uključujući brze procjene za koje su potrebni pokazatelji mjesečne platne bilance,
- bruto nacionalni dohodak (uključujući prekogranične transakcije robom i uslugama te dohodak),
- tromjesečni računi sektora računa za ostatak svijeta u EU-u i europodručju, uključujući financijske račune.

Uz glavne agregate nekim su korisnicima posebno važne sljedeće stavke:

- detaljne informacije o međunarodnoj trgovini uslugama koje Eurostat objavljuje svake godine važne su za trgovinske pregovore i definiciju carinskih politika,
- geografska raščlamba statistike platne bilance olakšava praćenje interakcija između država članica EU-a i trećih zemalja,
- sastav financijskih tokova i stanja (s obzirom na izravna, portfeljna i druga ulaganja) vrlo je koristan za procjenu financijske stabilnosti,
- detaljne informacije o tokovima izravnih stranih ulaganja važne su za mjerenje stupnja otvorenosti određenih tržišta ili procjenu opće profitabilnosti kapitala izravnog ulaganja uloženog upotrebom statistike dohotka i stanja.

Članovi radne skupine za platnu bilancu priznaju da je provedba Uredbe (EZ) br. 184/2005 potaknula brojne promjene koje su poboljšale kvalitetu statistike platne bilance u nekoliko aspekata. U procjeni koristi koje je ta uredba donijela korisnicima i nacionalnim tijelima za prikupljanje podataka članovi radne skupine za platnu bilancu davali su ocjene od 1 do 5 (ocjena 1 za najmanje, a ocjena 5 za najviše koristi), a rezultati su bili sljedeći:

- prosječna ocjena dostupnosti detaljnijih podataka o platnoj bilanci, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima za korisnike podataka iznosi 3,8,
- prosječna ocjena dostupnosti pravodobnijih i točnijih podataka o platnoj bilanci, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima za korisnike podataka iznosi 3,9,
- prosječna ocjena za poboljšanu usklađenost podataka o platnoj bilanci s podacima o nacionalnim računima iznosi 4,4.

Radna skupina za platnu bilancu primijetila je da su zahvaljujući metodološkim promjenama i novim standardima priručnika BPM6 uvedenima na razini EU-a 2014. Uredbom Komisije (EU) br. 555/2012, zajedno s pridavanjem veće pozornosti podacima o stanju međunarodnih ulaganja, korisnicima statističkih podataka uključenima u donošenje makroekonomskih politika i u ekonomska istraživanja pružene veća jasnoća i važne dodatne informacije. Priznaje se i da se Uredbom poboljšala usporedivost i usklađenost podataka među državama članicama.

Analizirajući cjelovitost podataka radna skupina za platnu bilancu primijetila je blago poboljšanje u usporedbi s prethodnim izvješćem o kvaliteti, posebno kad je riječ o tromjesečnoj platnoj bilanci i izravnim stranim ulaganjima. Svih 27 država članica bilo je u potpunosti usklađeno za referentne mjesece 2021. kad je riječ o mjesečnoj i tromjesečnoj platnoj bilanci te tromjesečnom stanju međunarodnih ulaganja. Cjelovitost podataka povezanih sa statistikom međunarodne trgovine uslugama u prosjeku je iznosila 99 %. Procjenjuje se da je prosječna stopa cjelovitosti tokova izravnih stranih ulaganja i stanja izravnih stranih ulaganja na razini EU-a iznosila 98 %.

4.4. Dostupnost

Podaci i relevantni metapodaci dostupni su i na nacionalnim internetskim stranicama, ali postoje određena ograničenja zbog nacionalnih politika diseminacije koje se primjenjuju na nacionalne podatke i podatke koji se šalju Eurostatu. Eurostat u svojoj javnoj bazi podataka objavljuje mjesečnu i tromjesečnu statistiku platne bilance, tromjesečnu statistiku stanja i revalorizacije međunarodnih ulaganja, godišnju statistiku međunarodne trgovine uslugama i podatke o izravnim stranim ulaganjima.

Poboljšala se dostupnost podataka krajnjim korisnicima, pri čemu su 23 države članice smatrale da je 100 % glavnih stavki u njihovim tromjesečnim platnim bilancama za objavu, a 24 države članice da je 100 % glavnih stavki u njihovim tromjesečnim stanjima međunarodnih ulaganja za objavu. Neke države članice svoje nacionalne podatke označavaju oznakom „nije za objavu” ili „povjerljivo”. Time se ograničava vrijednost statističkih podataka koji se mogu staviti na raspolaganje korisnicima.

Općenito, širok raspon korisnika upotrebljava podatke o platnoj bilanci, stanju međunarodnih ulaganja, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima. Ti se podaci uvelike upotrebljavaju pri oblikovanju politika EU-a, u makroekonomskim analizama koje provode poslovni i akademski korisnici, a upotrebljava ih i šira javnost.

4.5. Preciznost i pouzdanost

Kad je riječ o računima za robu, usluge i sekundarni dohodak, zabilježene su relativno male revizije za mjesečnu i tromjesečnu platnu bilancu. Bilo je više revizija računa za primarni dohodak, posebno zbog dohotka od izravnih ulaganja. Jedan je razlog to što su informacije o izravnim ulaganjima i sastavnicama dohotka od tih ulaganja cjelovitije na godišnjoj razini kad postanu dostupni godišnji financijski izvještaji poduzeća. Srednje vrijednosti revizija bile su općenito veće za stavke financijskog nego za stavke tekućeg računa, dok je veličina revizija koje se odnose na glavne stavke stanja međunarodnih ulaganja bila znatno manja nego za platnu bilancu.

4.6. Usklađenost i usporedivost

4.6.1. Unutarnja usklađenost

Usklađenost u poštovanju pravila o cjelovitosti općenito je zadovoljavajuća. Gotovo da nema odstupanja kad je riječ o tromjesečnim i godišnjim podacima o međunarodnoj trgovini uslugama i o izravnim stranim ulaganjima. Države članice ozbiljno su radile na smanjenju broja

pogrešaka i propusta, što se očitovalo u manjem broju pogrešaka i propusta koji se odnose na tekući račun i stanje međunarodnih ulaganja. Međutim, u nekim je slučajevima broj pogrešaka i propusta ostao velik⁹.

4.6.2. *Vanjska usklađenost*

U EU-u je općenito zadržana dobra usklađenost statistike platne bilance i međunarodne trgovine robom, a odstupanja se obično mogu pripisati metodološkim razlikama koje nastaju zbog primjene dvaju standarda za bilježenje podataka (BPM6 i IMTS 2010). U brojnim je državama članicama zabilježena cjelovita ili vrlo dobra usklađenost tekućeg računa platne bilance i nacionalnih računa, ali u nekim državama članicama postoje i katkad velike razlike. Eurostat i države članice utvrdile su nekoliko razloga neusklađenosti, npr. različite prakse prikupljanja, različiti izvori podataka, učinci serije podataka i revizije, kao i različita tumačenja statističkih priručnika i vodiča. Zajednički rad država članica, ESB-a i Eurostata mogao bi pridonijeti smanjenju neusklađenosti u budućim krugovima prikupljanja¹⁰.

4.6.3. *Asimetrije*

Asimetrije podataka unutar EU-a i dalje su problematične. Medijan relativne asimetrije u trgovini uslugama iznosio je 10 % za ukupne usluge država članica. Medijan je bio najviši za financijske usluge (24 %), a slijedio ga je medijan za telekomunikacijske, računalne i informacijske usluge (22 %). Asimetrije u pogledu sastavnica tekućeg računa ostale su relativno stabilne, a za tokove izravnih ulaganja čak su se blago povećale. Zbog postojanih bilateralnih asimetrija i asimetrija na razini agregata unutar EU-a, odnosno razlika između statistika koje prijavljuju države članice i onih koje prijavljuju partnerske države članice, postavlja se pitanje kako korisnici podataka tumače statistike. Bilateralne asimetrije i asimetrije unutar EU-a i izvan njega negativno utječu na usporedivost podataka među zemljama i gospodarskim zonama te na ukupnu kvalitetu podataka. Smanjenje tih asimetrija bilo bi važan korak prema povećanju povjerenja u službeni statistiku.

4.7. **Izrada i diseminacija statistike platne bilance tijekom ograničenja kretanja zbog pandemije bolesti COVID-19**

Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na službene statistike bio je posebno važan za središnje banke i nacionalne zavode za statistiku. Tijela za prikupljanje statističkih podataka bila su suočena s nedostatkom izvornih podataka, što je postalo problem zbog pandemije, i uključila su se u metodološke intervencije kako bi reagirala na povezane probleme. Zbog utjecaja bolesti COVID-19 na ispitanike otežano je prikupljanje statistika platne bilance/stanja međunarodnih ulaganja. Podaci su stoga postali manje usporedivi po vremenskim okvirima i/ili manje reprezentativni. Imputacija vrijednosti koje nedostaju bila je utemeljena na dodatnim izvorima podataka, prilagodbama metodologije uzorkovanja ili statističkim tehnikama. Tijela za prikupljanje statističkih podataka i korisnici bili su suočeni s poteškoćama kao što su točnost agregata EU-a, kašnjenja u dostupnosti izvora za službene statistike te veća nesigurnost i

⁹ [*Quality report on balance of payments \(BOP\), international investment position \(IIP\), international trade in services \(ITS\) and foreign direct investment statistics \(FDI\) — 2022 edition \(Izvešće o kvaliteti statistika platne bilance, stanja međunarodnih ulaganja, međunarodne trgovine uslugama i izravnih stranih ulaganja – izdanje za 2022.\)*](#)

¹⁰ ESB i Eurostat u siječnju 2022. prvi su put Odboru za monetarnu, financijsku i platnobilančnu statistiku predstavili zajedničko izvješće o neusklađenostima u nacionalnim računima i platnoj bilanci u vezi s tromjesečnim financijskim i nefinancijskim računima. To bi nacionalnim tijelima za prikupljanje podataka trebala biti dodatna potpora u tom radu.

revizije podataka¹¹. Utjecaj na točnost i pouzdanost bio je najizraženiji na početku pandemije, dok javnozdravstvene mjere još nisu bile ustaljene.

5. TROŠKOVI I OPTEREĆENJE POVEZANI SA STATISTIKOM PLATNE BILANCE

Nacionalna tijela za prikupljanje podataka navela su da se pri izradi statistika platne bilance, međunarodne trgovine uslugama i izravnih stranih ulaganja koriste podacima iz primarne statistike, kao što su carinski podaci, podaci iz ispitivanja o trgovini robom unutar Zajednice, podaci iz poslovnih registara, podaci porezne uprave, podaci o nekretninama ili statistika u području turizma. Države članice ne mogu jednostavno razdvojiti posebne troškove prikupljanja i izrade podataka propisanih Uredbom (EZ) br. 184/2005 od ukupnog troška nastalog prikupljanjem podataka za druge potrebe.

Članovi radne skupine za platnu bilancu procjenjuju da uloženi izravni rad potreban za izradu i diseminaciju statistike platne bilance u EU-u iznosi otprilike 557 ekvivalenata punog radnog vremena (na temelju podataka iz 19 država članica). Kad se odgovori raščlane po podsastavnicama platne bilance, skup podataka za koje je bio potreban najveći input odnose se na tromjesečnu platnu bilancu, na koju je utrošeno 60,2 % resursa, a slijede mjesečne statistike platne bilance (19,7 %), međunarodne trgovine uslugama (11,9 %) i izravnih stranih ulaganja (8,1 %).

Povratne informacije od država članica upućuju na to da bi uštede mogle iznositi 13,2 % ekvivalenata punog radnog vremena kad se Eurostatu ne bi dostavljali podaci na temelju Uredbe (EZ) br. 184/2005. Podaci o platnoj bilanci potrebni su i za nacionalne svrhe, a države članice prikupljale su ih i prije nego što je Uredba stupila na snagu. To znači da su za ispunjenje zahtjeva propisanih Uredbom potrebni tek ograničeni dodatni resursi. Treba imati na umu i da se zahtjevi propisani Uredbom (EZ) br. 184/2005 u velikoj mjeri preklapaju sa zahtjevima za podatke drugih nacionalnih i međunarodnih organizacija, posebno ESB-a i MMF-a. Podatke koje države članice pripremaju posebno za Uredbu (EZ) br. 184/2005 nemoguće je razlikovati od podataka koji se pripremaju kako bi se ispunili drugi zahtjevi za podatke.

Za kategoriju „ostali troškovi” države članice trebale su ocijeniti implikacije *ad hoc* upitnika.

Kad je riječ o opterećenju koje za ispitanike nastaje prikupljanjem podataka o platnoj bilanci, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima, nekoliko država članica navelo je da trošak dostavljanja odgovora na upitnik za ispitanike procjenjuje na 1,4 milijuna EUR (upitnici o međunarodnoj trgovini) do 22,8 milijuna EUR (potpuno obuhvaćene podsastavnice platne bilance). Države članice navele su i da upitnici podrazumijevaju veće radno opterećenje za mala i srednja poduzeća, koja možda podliježu raznim obvezama izvješćivanja.

Eurostat je od posljednjeg izvješća o provedbi objavljenog 26. siječnja 2018. državama članicama dodijelio potporu od 1,7 milijuna EUR za provedbu koncepata i metoda makroekonomske statistike, uključujući statistiku platne bilance.

¹¹ Eurostat i ESB objavili su metodološku napomenu za države članice o načinima rješavanja navedenih pitanja: „Smjernice o prikupljanju statistike platne bilance u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19”, Eurostat, Uprava C, odjel C5 – Integrirani globalni računi i platna bilanca – Europska središnja banka, Služba za statistiku Glavne uprave – Vanjska statistika i sektorski računi, 1. srpnja 2020.

6. PODRUČJA KOJA BI SE MOGLA POBOLJŠATI I IZMIJENITI

Države članice općenito su naglasile važnost međunarodne suradnje. Cijeni se uloga Eurostata, koji je omogućio da radna skupina za platnu bilancu postane forum za strukturiranu razmjenu stajališta i dijeljenje iskustava i dobrih primjera iz prakse o pitanjima povezanima s Uredbom (EZ) br. 184/2005. Povratne informacije općenito potiču Eurostat na nastavak suradnje s partnerskim međunarodnim organizacijama kako bi se ujednačili izvještajni zahtjevi te koncepti i metodologija u različitim statističkim područjima. Neke države članice naglasile su potrebu za uputama za tumačenje statističkih priručnika i smjernica, čime se potvrđuje važnost Eurostatovih metodoloških savjeta o tumačenju sustava ESA 2010 i priručnika BPM6 u suradnji s ESB-om.

Osim toga, države članice željele su da se međunarodnim smjernicama ispitanicima dopusti da svoje poslovne računovodstvene podatke upotrebljavaju kao izvorne podatke. Eurostat je u tom pogledu razvio smjernice o pripremi statističkih procjena u skladu s računovodstvenim standardima MSFI 16, da bi procjene bile u skladu s uvjetima iz sustava ESA 2010 i priručnika BPM6. Države članice zatražile su pojednostavnjenje statističkih koncepata, čime bi se smanjili troškovi i administrativno opterećenje. Eurostat tijekom ažuriranja priručnika BPM6 redovito obavještava države članice o svim relevantnim promjenama i potiče ih da sudjeluju u savjetovanju na svjetskoj razini.

Osim toga, države članice zalažu se za promicanje i razmjenu podataka subjekata koji osnivaju nova poduzeća u nekoliko zemalja. Radom na kryptoimovini, financijskoj tehnologiji, internetskim posrednicima ili internetskim uslugama rezervacije smještaja popunili bi se mogući podaci koji nedostaju.

Nekoliko država članica naglasilo je važnost šire upotrebe i razmjene mikropodataka i makropodataka na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Budući zakonodavni akt kojim bi se državama članicama omogućila razmjena podataka sa zemljama koje nisu članice u tom se pogledu smatra korisnim. Na primjer, podaci prikupljeni za potrebe statistike o izravnim stranim ulaganjima trenutačno su obuhvaćeni nacionalnim okvirima za prikupljanje statističkih podataka čiji se oblik razlikuje ovisno o nacionalnom pristupu. Smatra se da statistički podaci o izravnim stranim ulaganjima ispunjavaju uvjete za opsežan sustav za razmjenu podataka i centralizirani sustav za multinacionalna poduzeća. Treba procijeniti bi li se okvirom za integrirano izvještavanje (IReF) uspostavilo standardizirano rješenje za sustav izvješćivanja u zemljama europodručja.

Neke države članice smatraju da bi bilo korisno istražiti mogućnost češće upotrebe administrativnih podataka na europskoj razini. Na primjer, Eurostat je s radnom skupinom za platnu bilancu razmatrao mogućnost da se podaci sustava razmjene informacija o PDV-u (VIIES) iskoriste u sektoru usluga za prilagodbu ukupnih usluga unutar EU-a i da se podaci mini sustava za pružanje usluga na jednom mjestu za PDV / sustava za pružanje usluga na jednom mjestu primijene na kategorije sektora usluga za potrebe platne bilance.

Kad je riječ o postojećim zahtjevima za podatke, države članice zalažu se za zadržavanje sadašnjih obveza i ne žele izmjenu Uredbe (EZ) br. 184/2005 ni u kratkoročnom ni u srednjoročnom razdoblju. Smatraju da ih trenutačno prikupljanje podataka na mjesečnoj razini opterećuje i predložile su da bude manje detaljno. Slično tomu, uvođenje detaljnije raščlambe podrazumijevalo bi znatno veće troškove, pa su predložile da se to u ovoj fazi izostavi. Detaljnija raščlamba mogla bi značiti i da će manje države članice više podataka označivati kao povjerljive.

Neke su države članice izrazile želju za jednokratno dostavljanje podataka radi smanjenja troškova. Na taj bi način Eurostat primio podatke od država članica i proslijedio ih partnerskim međunarodnim organizacijama.

7. ZAKLJUČCI

Uredbom (EZ) br. 184/2005 pridonijelo se dodatnom usklađivanju statistika platne bilance, stanja međunarodnih ulaganja, međunarodne trgovine uslugama i izravnih stranih ulaganja na razini EU-a te povećanju pravodobnosti podataka i pružanju detaljnijih podataka korisnicima.

Države članice naglasile su da ih prikupljanje podataka na mjesečnoj razini opterećuje te da bi nove varijable podrazumijevale veće troškove za tijela za prikupljanje statističkih podataka i izvještajne jedinice. Izražena je i bojazan da se kvaliteta mjesečnih platnih bilanci neće povećati. Države članice zagovaraju pristup da se Uredba (EZ) br. 184/2005 ne mijenja ni u kratkoročnom ni u srednjoročnom razdoblju.

Općenito, države članice uglavnom se slažu da je suradnja između država članica, Eurostata i partnerskih međunarodnih organizacija važna. Konkretno, Eurostat je u okviru svoje radne skupine za platnu bilancu uspostavio forum za promicanje oblikovanja politika na temelju dokaza među državama članicama i poticanje makroekonomskog razvoja pružanjem pouzdanih podataka o platnoj bilanci, međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim stranim ulaganjima.